



الزامات عمومی مدیریت
General Managing Requirements



راهنمای بودجه ریزی
زیست محیطی

HSE - 409 - 01

در سیستم مدیریت
بهداشت، ایمنی و محیط زیست

سند حاضر با هدف ارائه راهنمایی و حفظ یکپارچگی در تدوین مستندات مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط زیست شرکت ملی صنایع پتروشیمی، توسط مدیریت HSE شرکت تهیه شده و کلیه حقوق آن محفوظ و متعلق به آن شرکت می باشد.



راهنمای بودجه ریزی زیست محیطی در سیستم مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط زیست (HSE-409-01)

۱- مقدمه

به واسطه محدودیت بودجه و صرف بهینه بودجه در اختیار، همچنین به منظور اطمینان از رعایت اولویتها در برنامه ریزی های زیست محیطی، ضروری است راهنمای حاضر جهت بودجه ریزی زیست محیطی رعایت شود.

این راهنما به منظور استفاده از یک روش کار هماهنگ برای برنامه ریزی و تخصیص بودجه بر اساس اولویت های برنامه ریزی در صنایع پتروشیمی تهیه شده است.





۲- الزامات قانونی

- ۱-۲- اصل پنجاهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- ۲-۲- قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست، مصوب ۱۳۵۳/۳/۲۸ و اصلاحیه ۱۳۷۱/۸/۲۴
- ۳-۲- ماده ۱۹۰ قانون برنامه پنجم توسعه کشور و آیین نامه اجرایی آن
- ۴-۲- بند «د» ماده ۴۵ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین و آیین نامه اجرایی آن

۳- تعاریف

- ۱-۳- بودجه ریزی زیست محیطی: فرآیند نیازسنجی، اولویت بندی، تعیین و تخصیص بودجه برای انجام برنامه های زیست محیطی
- ۲-۳- برنامه مدیریت سبز: مجموعه ای از مطالعات و اقدامات جامع، هدفمند و مستمری است که به منظور دستیابی به اهداف و سیاست های تعریف شده برای مصرف بهینه منابع و حفاظت از منابع پایه و محیط زیست طی ماده ۱۹۰ قانون برنامه پنجم توسعه کشور الزامی شده است.

۴- محدوده تحت تاثیر راهنما

مفاد این راهنما برای کلیه طرحها، مجتمعها، شرکتهای خدماتی، سازمان های مناطق ویژه پتروشیمی و مناطق، اماکن و تاسیسات متعلق به آنها کاربرد دارد.

۵- قواعد کلی

- ۱-۵- هر شرکت باید از آخرین قوانین، مقررات و راهنماهای مربوطه آگاهی داشته باشد.
- ۲-۵- اجرای آخرین ویرایش راهنماهای « طرح ریزی در سیستم مدیریت HSE» به شماره 103-HSE و «بازنگری مدیریت در سیستم مدیریت HSE» به شماره 105-HSE پیش نیاز برآورد صحیح و مناسب بودجه مورد نیاز است. لذا ضروری است امور HSE شرکتهای در اجرای این راهنماها اهتمام لازم را به عمل آورند.
- ۳-۵- در فرم شماره HSE-409-F01 (پیوست ۱)، سرفصل های بودجه ریزی ارائه شده است. لذا پیشنهاد می شود زمان تدوین بودجه، همین سرفصل ها مدنظر قرار گیرد تا در پایان سال، استخراج هزینه های صرف شده تسهیل شود.
- ۴-۵- ضروری است شرح کاملی از بودجه زیست محیطی پیش بینی شده برای سال بعد، در قالب فرم HSE-409-F01 همراه با لیستی از طرحها، برنامه ها و پروژه های پیش بینی شده مطابق فرم HSE-409-F02 (پیوست ۲)، حداکثر تا ۱۵ شهریور هر سال برای مدیریت HSE شرکت ملی صنایع پتروشیمی ارسال گردد.
- ۵-۵- رئیس امور HSE هر شرکت حداکثر تا پایان شهریور، باید برای دفاع از بودجه واحدهای مربوطه و از جمله بودجه واحد محیط زیست به دفتر مدیریت HSE شرکت ملی صنایع پتروشیمی مراجعه نماید.
- ۶-۵- شرکتهای باید حداکثر استفاده را از بند «د» ماده ۴۵ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین و آیین نامه اجرایی آن (پیوست ۳)، به عمل آورند. با وجود این ماده قانونی، عموماً شرکت ها نباید مشکلی در زمینه تامین بودجه مورد نیاز برای محیط زیست داشته باشند.
- ۷-۵- پروژه هایی که هزینه های آن از محل بند قبل تامین می شود، باید در ابتدای هر سال با اداره کل حفاظت محیط زیست استان هماهنگ شود.



هزینه اقدامات لازم برای استقرار مدیریت سبز، نیز از محل بند ماده ۴۵ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و معرف آن در موارد معین، قابل تامین می باشد.

۸-۵- بر اساس ماده ۲ آیین نامه اجرایی ماده ۱۹۰ قانون برنامه پنجم توسعه کشور دستگاه های اجرایی و نهادهای عمومی غیر دولتی موظفند اقدامات زیر را برای تحقق اهداف برنامه مدیریت سبز انجام دهند:

- اطلاع رسانی و ارتقای آموزش کارکنان در زمینه مدیریت سبز
 - بهینه سازی مصرف انواع حامل های انرژی
 - بهینه سازی مصرف آب
 - کاهش مصرف کاغذ
 - مصرف بهینه مواد اولیه، مواد مصرفی و تجهیزات
 - کاهش تولید پسماند
 - بهبود نظام تعمیر و نگهداری وسایل و تجهیزات به جای تعویض
 - بازیافت ضایعات، تصفیه و باز چرخانی آب باسیستم های مناسب
 - استفاده از فناوری های پاک و سازگار با محیط زیست
 - کاربرد مواد مصرفی سازگار با محیط زیست
 - مدیریت پسماندهای جامد با تاکید بر تفکیک از مبدا
- ۹-۵- بر اساس ماده ۶ آیین نامه اجرایی ماده ۱۹۰ قانون برنامه پنجم توسعه کشور دستگاه های اجرایی موظفند گزارش سالانه مدیریت سبز شامل اقدامات انجام شده و تحقق شاخص های مرتبط را به سازمان ارسال نمایند تا پس از ارزیابی و جمع بندی، گزارش مربوط به هیات وزیران ارائه شود. لذا ملحوظ کردن اقدامات اشاره شده در بند ۵-۷ و اولویت دادن تخصیص بودجه برای انجام این اقدامات ضروری است.

۶- ضمانت اجرایی

۶-۱- لازم است کلیه فعالیت های مرتبط با الزامات راهنمای مدیریت مواد شیمیایی، تحت کنترل امور HSE شرکت ها بوده و با هماهنگی بخش محیط زیست و تایید امور HSE صورت پذیرد.

۶-۲- همانند سایر بخش های HSE-MS روند اجرایی این راهنماها روند اجرایی این راهنما نیز توسط ممیزین NPC مورد ممیزی قرار خواهد گرفت و نتایج مربوطه به مدیریت عامل هر شرکت اعلام خواهد شد.

پیوستها

- پیوست ۱: سرفصلهای بودجه ریزی زیست محیطی (فرم شماره HSE-409-F01)
- پیوست ۲: لیست برنامه های زیست محیطی پیش بینی شده برای سال بعد (فرم شماره HSE-409-F02)
- پیوست ۳: بند «د» ماده ۴۵ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین و آئین نامه اجرایی آن





پیوست ۱: سرفصلهای بودجه ریزی زیست محیطی

سرفصلهای بودجه ریزی زیست محیطی		HSE-409-F01-01	
ردیف	موضوع صرف بودجه	محل صرف بودجه	
		بودجه پیش بینی شده (میلیون ریال)	
۱	آموزش	آموزشهای عمومی	
۲		آموزشهای تخصصی	
۳	خوداظهاری در پایش	آزمایشگاه معتمد	
۴		نظارت و بازرسی رعایت ملاحظات زیست محیطی در طرحهای جدیدالاحداث	
۵		پایش آلاینده های هوا	
۶		پایش فاضلابها، آبهای سطحی و زیرزمینی	
۷		پایش خاک	
۸		خرید و نصب سیستم های پایش online آلاینده های هوا	
۹		خرید و نصب سیستم های پایش online پساب	
۱۰		کنترل آلودگی هوا	تعمیر، اصلاح و بهبود خودروهایی موجود
۱۱			جایگزینی خودروهایی فرسوده
۱۲	رعایت حریم دریاها و سواحل	آزادسازی سواحل	
۱۳		مدیریت و پایش دریاها و سواحل	
۱۴	آگاهیهای عمومی	چاپ پوستر و تبلیغات زیست محیطی	
۱۵		بزرگداشت روزهای خاص	
۱۶		حضور در نمایشگاهها و سمینارها	
۱۷		استقرار و ممیزی ایزو ۱۴۰۰۱	
۱۸	نظام اطلاعات زیست محیطی	استقرار و ممیزی HSE-MS	
۱۹		تشکیل بانکهای اطلاعاتی و استفاده از نرم افزارهای خاص GIS و ...	
۲۰		اجرای برنامه دولت سبز	
۲۱	دولت سبز	سایر هزینه هامطابق فرم HSE-115-F46-01	
۲۲		هزینه بهره برداری از تاسیسات تصفیه فاضلاب	
۲۳	کاهش عوامل آلوده کننده	هزینه بهره برداری از تاسیسات جمع آوری و انتقال فاضلاب	
۲۴		طرحهای مطالعاتی و پژوهشی در خصوص مدیریت فاضلابها	
۲۵		هزینه بهره برداری از لندفیل	



HSE-409-F01-01		سرفصلهای بودجه ریزی زیست محیطی	
بودجه پیش بینی شده (میلیون ریال)	محل صرف بودجه	موضوع صرف بودجه	ردیف
	هزینه بهره برداری از زباله سوز	کاهش عوامل آلوده کننده	۲۶
	هزینه سالانه مدیریت پسماندها		۲۷
	طرحهای مطالعاتی و پژوهشی در خصوص مدیریت پسماندها		۲۸
	هزینه بهره برداری از دستگاههای آلودگی هوا		۲۹
	طرحهای مطالعاتی و پژوهشی در خصوص مدیریت آلاینده های هوا		۳۰
	هزینه بهره برداری سایر پروژه ها		۳۱
	هزینه نگهداری و بهره برداری از فضای سبز		۳۲
	هزینه مطالعاتی EIA		۳۳
	جرایم زیست محیطی		۳۴





پیوست ۲: لیست برنامه های زیست محیطی پیش بینی شده برای سال بعد

HSE- 409-F02-01		لیست برنامه های زیست محیطی پیش بینی شده برای سال بعد			
تاریخ		بودجه پیش بینی شده در سال مورد گزارش (میلیون ریال)	ردیف مرتبط از فرم HSE- 409 -F01-01	عنوان طرح، برنامه یا پروژه	ت.ع.ت
خاتمه	شروع				



پیوست ۳:

ماده ۴۵ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین (مصوب ۱۳۷۳/۱۲/۲۸)

الف- سازمان حفاظت محیط زیست موظف است درآمد حاصل از دریافت بهای پروانه های شکار و صید موضوع ماده ۸ قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست و بهای جانوران وحشی که از شکار چپیان و متخلفین از قانون و مقررات شکار و صید دریافت می شود را به درآمد عمومی کشور واریز نماید. همه ساله معادل هفتاد درصد (۷۰٪) مبالغ واریزی فوق از محل اعتباری که به همین منظور در قانون بودجه هر سال منظور می شود در اختیار سازمان مزبور قرار خواهد گرفت تا برابر آئین نامه ای که توسط سازمان مزبور تهیه و به تصویب هیات وزیران می رسد به مامورین و مخبرین سازمان یاد شده پرداخت گردد.

ب- معادل صددرصد (۱۰۰٪) مبالغ حق الزحمه کارشناسی و خدمات آزمایشگاهی که در اجرای قانون اجازه دریافت وجه در مقابل ارائه خدمات آزمایشگاهی و حق الزحمه کارشناسی مصوب ۱۳۶۱/۱۱/۱۳ مجلس شورای اسلامی اخذ و به حساب درآمد عمومی کشور واریز می گردد از محل اعتباری که به همین منظور در قانون بودجه هر سال منظور می شود در اختیار سازمان حفاظت محیط زیست قرار می گیرد تا به مصرف تکمیل، تجهیز و توسعه آزمایشگاه ها و انجام فعالیتهای مطالعاتی و پژوهشی و تشویق و ترغیب کارشناسان برسد.

ج- معادل صددرصد (۱۰۰٪) مبالغی که در اجرای قانون راجع به اجازه خشک کردن (تاکسیدرمی) جانوران برای اشخاص حقیقی و حقوقی در قبال دریافت حق الزحمه مصوب ۱۳۶۰/۱۲/۹ مجلس شورای اسلامی اخذ و به حساب درآمد عمومی واریز می شود از محل اعتباری که به همین منظور در قانون بودجه هر سال منظور می شود در اختیار سازمان حفاظت محیط زیست قرار می گیرد تا به مصرف تکمیل، تجهیز و توسعه نمایشگاه ها و کارگاه های خشک کردن جانوران (تاکسیدرمی) و انجام فعالیتهای هنری در موزه تاریخ طبیعی برسد.

د- به منظور فراهم نمودن امکانات و تجهیزات لازم جهت پیشگیری و جلوگیری از آلودگی ناشی از صنایع آلوده کننده، کارخانه ها و کارگاهها موظفند یک در هزار از فروش تولیدات خود را با تشخیص و تحت نظر سازمان حفاظت محیط زیست صرف کنترل آلودگیها و جبران زیان ناشی از آلودگیها و ایجاد فضای سبز نمایند. وجوه هزینه شده از این محل جزو هزینه های قابل قبول موسسه مربوط محاسبه خواهد شد.

آئین نامه اجرایی این ماده توسط سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری وزات امور اقتصادی و دارائی تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

نقل از شماره ۱۵۰۹۲-۱۰/۱-۱۳۷۵/روزنامه رسمی

شماره ۱۰۶۹۳۵/ت/۱۶۴۱۰ هـ ۱۳۷۵/۹/۱

سازمان حفاظت محیط زیست - وزارت امور اقتصادی و دارایی

هیات وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۵/۹/۱۴ بنا به پیشنهاد شماره ۲۶۳۹-۲۱ مورخ ۱۳۷۴/۱۲/۱۶ سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد ماده (۴۵) قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و



مصرف آن در موارد معین - مصوب ۱۳۷۳ - آئین نامه اجرایی بندهای (ب)، (ج) و (د) ماده (۴۵) قانون مزبور را به شرح زیر تصویب نمود:

آیین نامه اجرایی بندهای (ب)، (ج) و (د) ماده ۴۵ قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین

ماده ۱- منظور از «قانون» و «سازمان» در این آئین نامه، قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۷۳ و سازمان حفاظت محیط زیست می باشد.

ماده ۲- مبالغ حق الزحمه ارائه خدمات کارشناسی و آزمایشگاهی که در اجرای قانون اجازه دریافت وجه در مقابل ارائه خدمات آزمایشگاهی و حق الزحمه کارشناسی مصوب ۱۳۶۱ دریافت می گردد به حسابهای جداگانه ای که توسط خزانه افتتاح شده یا می شود واریز و معادل صددرصد مبالغ واریزی از محل اعتبار مربوط در قانون بودجه کل کشور در اختیار سازمان قرار می گیرد تا به ترتیب زیر به مصرف برسد:

الف- درآمد حاصل از ارائه خدمات آزمایشگاهی در زمینه خرید وسایل و تجهیزات آزمایشگاهی، توسعه و تکمیل آزمایشگاههای سازمان و آموزش کارکنان آزمایشگاههای مذکور به مصرف خواهد رسید.

ب- درآمد حاصل از ارائه خدمات کارشناسی در زمینه انجام فعالیت های مطالعاتی و پژوهشی زیست محیطی و تشویق کارشناسان، با رعایت قوانین و مقررات مربوط به مصرف خواهد رسید.

ماده ۳- درآمد حاصل از انجام تندیس آرای (تاکسیدرمی) جانوران برای موسسات علمی و تحقیقاتی و موزه ها و اشخاص حقیقی و حقوقی و همچنین نمایشگاه ها که در اجرای قانون راجع به اجازه تاکسیدرمی جانوران برای اشخاص حقیقی و حقوقی و همچنین نمایشگاه هادر قبال دریافت حق الزحمه مصوب ۱۳۶۰ اخذ و براساس بند (ج) ماده (۴۵) قانون در اختیار سازمان قرار می گیرد، در زمینه توسعه و تکمیل موزه ملی تاریخ طبیعی سازمان و تجهیز کارگاههای مربوط و برگزاری نمایشگاههای حیات وحش و پرداخت حق الزحمه انجام فعالیتهای هنری و تخصصی در موزه مذکور و کارگاههای تندیس آرای به مصرف خواهد رسید.

ماده ۴- کارخانجات، کارگاهها و واحدهای صنعتی و معدنی موظفند یک در هزار فروش تولیدات خود اعم از کالا و خدمات را در هر سال به حساب جداگانه ای واریز و از محل وجوه این حساب، هزینه های مربوط به حفاظت محیط زیست و کنترل آلودگی ها را طبق مقررات این آیین نامه پرداخت نمایند.

ماده ۵- مخارج و هزینه هایی که کارخانجات و کارگاهها و واحدهای صنعتی و معدنی در اجرای بند (د) ماده (۴۵) قانون و مقررات این آیین نامه به تشخیص و یا تحت نظر سازمان هزینه می نمایند، جزء هزینه های قابل قبول مالیاتی آنان منظور خواهد شد.

تبصره- در صورتی که یک در هزار فروش تولیدات کارخانجات و کارگاههای صنعتی و معدنی مذکور پس از انجام هزینه های مقرر در این آیین نامه در پایان سال مالی تماماً به مصرف نرسیده باشد، معادل آن در سالهای بعد قابل هزینه بوده و جزء هزینه های قابل قبول مالیاتی سالی که وجوه مزبور در آن به مصرف رسیده است محاسبه خواهد شد.

ماده ۶- با توجه به اینکه تشخیص درآمد حاصل از فروش تولیدات کارخانجات و کارگاهها و اجرای بند (د) ماده (۴۵) از طریق رسیدگی به حسابهای مالیاتی آنان میسر می باشد، ادارات کل امور اقتصادی و دارایی استان ها پس از رسیدگی به حساب های آنها و تشخیص رقم درآمد و مالیات متعلقه، بنا به درخواست سازمان درآمد هر یک از کارخانجات و کارگاه ها و واحدهای صنعتی را به سازمان یا ادارات کل حفاظت محیط زیست استان ها (به عنوان یکی از مراجع ذیربط موضوع ماده ۲۳۲ قانون مالیات های مستقیم) اعلام خواهند نمود.

تبصره- کارخانجات، کارگاه ها و واحدهای صنعتی و معدنی موظفند بنا به درخواست سازمان مبالغ یک در هزار موضوع بند (د) ماده (۴۵) قانون را راساً و یا در صورتی که عملیات فروش تولیدات و عرضه خدمات خود را از طریق دفاتر مرکزی یا دفاتر فروش در نقاط دیگر و یا به صورت فعالیت های تکمیلی و تبدیلی از طریق موسسات دیگر انجام می دهند، از طریق دفاتر فروش ذی ربط به سازمان اعلام نمایند.

ماده ۷- کارخانجات و کارگاه ها و واحدهای صنعتی موظفند منفرداً یا مشترکاً در چارچوب واحدهای مستقر در شهرک ها و مجتمع های صنعتی، در زمینه حفظ محیط زیست و جبران زیان ناشی از آلودگی ها و ایجاد فضای سبز مشجر و جاذب آلودگی ها تحت نظر و با موافقت قبلی سازمان حسب مورد اقدامات زیر را از محل وجوه موضوع ماده (۴) این آیین نامه به عمل آورند:

الف- انجام مطالعات و تحقیقات کاربردی جهت پیشگیری و کنترل آلودگی ناشی از فعالیت منابع آلوده کننده.

ب- تامین و نصب دستگاهها و ایستگاههای اندازه گیری کنترل آلودگی هوا و ایجاد آزمایشگاه و سیستم های تصفیه فاضلاب.

ج- تهیه و تامین تجهیزات و وسایل مناسب برای پیشگیری و جلوگیری و یا کاهش موثر آلودگی ها.

د- پرداخت هزینه های کارشناسی و خدمات فنی رفع آلودگی ها.

ه- ایجاد فضای سبز مشجر در محوطه کارخانجات و کارگاه ها و واحدهای صنعتی و معدنی و سایر نقاط به تشخیص سازمان.

و- جبران خسارات و زیان وارده به محیط زیست و منابع طبیعی بنا به تشخیص و اعلام سازمان.

ماده ۸- در صورتی که حفظ محیط زیست و پیشگیری و ممانعت از آلودگی و ایجاد فضای سبز در سطح یک منطقه وسیع یا شهرستان و یا استان به تشخیص سازمان ضرورت داشته باشد به نحوی که تامین امکانات و وجوه مذکور از عهده یک واحد صنعتی و معدنی خارج باشد، سازمان هزینه های انجام فعالیت مذکور را بر اساس طرح مصوب با تعیین سهم هر یک از کارخانجات و کارگاه ها مشخص و مراتب جهت پرداخت هزینه های اجرای طرح از محل وجوه موضوع ماده (۴) این آیین نامه به آنان اعلام خواهد نمود.

تبصره- طرحهای زیست محیطی موضوع این ماده در هر استان به تصویب کمیسیونی به ریاست استاندار و عضویت مدیران کل سازمان حفاظت محیط زیست، صنایع، امور اقتصادی و دارایی، برنامه و بودجه و معادن و فلزات و روسای سازمان کشاورزی و جهاد سازندگی استان مربوط خواهد رسید. مدیر کل سازمان حفاظت محیط زیست استان سمت دبیر کمیسیون فوق را بر عهده خواهد داشت.

ماده ۹- تشخیص اولویت انجام فعالیتهای و هزینه های موضوع مواد (۷) و (۸) این آیین نامه با توجه به شرایط هر منطقه و نوع و میزان آلودگی محیط زیست و نوع فعالیت کارخانجات و کارگاه ها و واحدهای صنعتی و معدنی بر عهده سازمان می باشد.

ماده ۱۰- سازمان بر نحوه انجام تکالیفی که کارخانجات، کارگاه ها و واحدهای صنعتی و معدنی به موجب مقررات این آیین نامه و مفاد بند (د) ماده (۴۵) قانون بر عهده دارند نظارت خواهد نمود. وزارتخانه ها و موسسات دولتی ذی ربط و صاحبان و مسئولان کارخانجات و کارگاه ها موظفند در اجرای بند (د) ماده (۴۵) قانون همکاری لازم را با سازمان بعمل آورد.

